

Riktlinjer för försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd enligt SoL 4 kap 1 § i Tingsryds kommun

Antagen av Kommunstyrelsen 2023-03-27
§ 105

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Allmänt om ekonomiskt bistånd	6
1.2 Syfte	7
1.3 Målsättning	7
1.4 Barnperspektivet	7
2. Gällande lagstiftning	8
2.1 Socialtjänstlag (2001:453)(SoL),	8
2.2 Övrig lagstiftning.....	9
2.2.1 Föräldrabalken (SFS 1949:381) (FB)	9
2.2.2 Äktenskapsbalken (SFS 1987:230) (ÄktB).....	9
2.2.3 Lag om mottagande av asylsökande (SFS 1994:137) (LMA).....	9
2.3 Överklagan.....	9
2.3.1 Kommunallag (1991:900) (KL).....	10
2.3.2 Förvaltningslag (1986:223) (FL)	10
2.4 Bidragsbrottslag (2007:612)	10
3. Ärendehandläggning och dokumentation	11
3.1 Handläggning och ärende.....	11
3.1.1 Ansökan.....	11
3.1.2 Utredning och kommunicering	11
3.1.3 Beslut	12
3.2 Verkställighet av beslut	12
3.3 Dokumentation	12
4. Om biståndets uppbyggnad och ansvarig kommun	13
4.1 Riksnorm.....	13
4.2 Ansvarsfördelning bosättningskommun/vistelsekommun.....	14
4.2.1 Bosättningskommun.....	14
4.2.2 Vistelsekommun	14
4.2.4 Placeringskommun.....	14
4.2.5 Akuta situationer.....	15
4.2.6 Folkbokföringskommun	15
4.2.7 Inflyttades rätt till bistånd.....	15
4.3 Hot och våld i nära relationer	15
5. Sökande grupper	15

5.1 Arbetslösa.....	15
5.2 Egenföretagare	16
5.3 Personer som uppbär sjukersättning	16
5.4 Föräldralediga	16
5.5 Hemmavarande barn/ungdomar	17
5.5.1 Hemmavarande unga med egen inkomst.....	17
5.6 Kriminalvårdade	17
5.7 Makar/sambos	18
5.8 Sjukskrivna	18
5.9 Studerande	19
5.10 Ungdomar	19
5.11 Personer med missbruksproblematik.....	20
5.12 Äldre	20
5.13 Bostadslösa.....	20
5.14 Hushållsgemenskap – ej samboende.....	20
5.15 Skydd av brottsoffer.....	20
6. Särskild sökande grupp: Invandrare/flyktingar/utländska medborgare	21
6.1 Asylsökande	21
6.1.1 Begravningskostnader för asylsökande.....	22
6.1.2 Asylsökande med avslagsbeslut.....	22
6.1.3 Asylsökande med avslagsbeslut och verkställighetshinder	22
6.2 Personer med uppehållstillstånd – kommunplacerade och egenbosättningar	22
6.2.1 Upphållstillstånd på 13 månader eller mer	22
6.2.2 Upphållstillstånd på 12 månader eller mindre	23
6.3 Turister.....	23
6.4 EU-medborgare	23
7. Försörjningsstöd enligt riksnormen	24
7.1 Försörjningsstöd enligt SoL 4:3	24
7.1.1 Högre försörjningsstöd	24
7.1.2 Lägre försörjningsstöd.....	24
7.2 Skäliga kostnader (SOL 4:3)	25
7.2.1 Livsmedel	25
7.2.2 Kläder och skor	25
7.2.3 Lek och fritid	25
7.2.4 Hälsa och hygien.....	25
7.2.5 Förbrukningsvaror.....	25
7.2.6 Arbetsresor och anställningsintervjuer.....	25

7.2.7	Boende	26
7.2.8	Villor, småhus och bostadsrätter	28
7.2.9	Garage	28
7.2.10	Hyresgästföreningen	29
7.2.11	Hemförsäkring.....	29
7.2.12	Övriga boendeformer.....	29
7.3	Avgift till fackförening och erkänd arbetslöshetskassa	29
8.	Livsföring i övrigt (Bistånd utöver SoL 4:3)	29
8.1	Advokatkostnader	29
8.2	Bostad	29
8.3	Barnomsorg.....	30
8.4	Begravningskostnader	30
8.4.1	Ofödda barn.....	30
8.5	Bil – kostnad och innehav	30
8.6	Bredband.....	31
8.7	Cykel.....	31
8.8	Flyttkostnader.....	31
8.9	Glasögon.....	31
8.9.1	Sökande som tidigare haft ersättning via LMA	32
8.9.2	Referensoptiker	32
8.10	Hemutrustning.....	32
8.11	Dator/mobil.....	32
8.12	Olycksfallsförsäkring och barnförsäkring.....	32
8.13	Personliga kostnader vid institutionsvistelse	33
8.14	Sjukvårds- och medicinkostnader	33
8.15	Skulder	33
8.15.1	Skulder som aldrig betalas:.....	33
8.15.2	El-skulder.....	33
8.15.3	Hyresskulder.....	33
8.15.4	Skuldsanering	34
8.16	Spädbarnsutrustning	34
8.17	Student.....	34
8.18	Tandvård.....	34
8.18.1	Akut tandvård	34
8.18.2	Nödvändig tandvård	34
8.18.3	Tandvårdsförsäkring	35
8.19	Umgänge med egna barn	35

8.20 ID-kort och banktjänster	35
8.21 Julpeng	36
9. Akut bistånd.....	36
9.1 Akut ekonomiskt bistånd - matpeng.....	36
10.Beräkning av ekonomiskt bistånd.....	37
10.1 Ekonomiskt grundtrygghet	37
10.2 Relevanta krav	37
10.3 Jobbstimulans	37
10.4 Ekonomisk beräkning	37
10.5 Utformning av ekonomiskt stöd.....	38
10.6 Överskott.....	38
10.7 Utbetalning.....	38
10.8 Inkomster	38
10.8.1 Ej att betrakta som inkomster	38
10.8.2 Särskild beräkningsregel vid underhållsstöd	39
10.9 Tillgångar.....	39
11. Återkrav av försörjningsstöd och andra ekonomiska bistånd	39
11.1 Återkrav på ersättningar.....	40

Dokumenttyp Riktlinje	Dokumentnamn Riktlinjer för försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd enligt SoL 4 kap 1 § i Tingsryds kommun	Antagen 2023-03-27	Antagen av Kommunstyrelsen	
Dokumentägare Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig Avdelningschef Arbete och lärande	Reviderad 2023-03-27	Giltighet	
Dokumentinformation Riktlinjer för försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd enligt SoL 4 kap 1 § i Tingsryds kommun		Diarienummer KS/2020:1357		
Ämnesområde Ekonomiskt bistånd			Intranät ☒	Hemsida ☒
Andra regelverk som omnämns				

1. Inledning

Dokumentet innehåller riktlinjer för handläggning, utredning och beslut om ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlag (2001:453) 4 kap 1 § (SoL), avseende försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt. Riktlinjerna är framtagna för Enheten för i Tingsryds kommun.

Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. Det ska dock alltid göras en individuell bedömning. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd.

1.1 Allmänt om ekonomiskt bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt (4 kap 1 § SoL). Den enskilde har alltid i första hand ett ansvar för sig och sitt hushålls situation. De andra möjligheter till försörjning som kan finnas genom eget arbete, egna medel, andra bidrag, ersättningar eller socialförsäkringsförmåner ska alltid prövas i första hand och utnyttjas fullt ut.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den sökande generellt sett stå till arbetsmarknadens förfogande genom att vara inskriven på Arbetsförmedlingen, aktivt söka arbete samt vid behov delta i erbjudna arbetsmarknadsåtgärder, praktik, av kommunen anordnad aktivitet, svenskundervisning eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad handlingsplan.

Ekonomiskt bistånd ska alltid prövas individuellt efter den enskildes behov och förmåga. För att det ska ställas andra krav än de som ställs på arbetslösa ska problematiken vara omfattande. Sådana skäl är exempelvis missbruk och svår psykisk ohälsa. Personer där bedömning görs att de av sociala eller medicinska skäl är förhindrade att arbeta har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från regionen. För att vara berättigade till försörjningsstöd ska dessa personer medverka till rehabilitering i syfte att bli arbetsföra eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet

1.2 Syfte

Syftet med riktlinjerna är likabehandling för medborgare i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå som förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att sökande ska finna vägar till egen försörjning. Sökandes ansökan ska behandlas likvärdigt och lika situationer ska bedömas lika. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning för socialsekreterarnas arbete. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen och landet i övrigt som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

1.3 Målsättning

Utgångspunkten i arbetet med försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd ska vara att stärka sökanden att leva ett självständigt liv. Försörjningsstödet ska vara en hjälp till självhjälp och arbetet med försörjningsstöd ska utgå från principen egen försörjning i stället för bistånd. Socialtjänsten ska i samråd med den enskilde arbeta för att undanröja orsakerna till behovet av ekonomiskt bistånd. Relevanta och rimliga krav ska alltid ställas i syfte att stödja

den enskilde att finna en väg till egen försörjning. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Varje individ som söker hjälp av Enheten för arbetsmarknad och försörjning ska informeras om sina rättigheter men också om de skyldigheter som följer med rättigheterna. Alla insatser ska så långt som möjligt planeras i samråd med den enskilde och dokumenteras i en genomförandeplan/handlingsplan.

1.4 Barnperspektivet

Enligt Socialtjänstlagen (1 kap 2 § SoL) ska barnets bästa alltid beaktas vid åtgärder som rör barn. Med barn avses alla personer under 18 år. Detta betyder att barnets bästa alltid ska uppmärksammas när vuxna vänder sig till socialtjänsten med ansökan om ekonomiskt bistånd. Även om barnperspektivet inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas, ska det alltid beaktas, utredas och redovisas.

Socialtjänstens stöd och insatser bör ha särskilt fokus på barn i familjer som levt på låg ekonomisk nivå under en lång tid före ansökan om bistånd och familjer med långvarigt biståndsmottagande. Insatserna ska syfta till att hjälpa föräldrarna till egen försörjning och att säkerställa skälig levnadsnivå. Arbetet med barnperspektivet ska alltid ske i samråd med föräldrarna.

Så långt som möjligt ska också barnets inställning klarläggas (3 kap 5 § SoL). Dokumentation ska finnas om hur barnens behov har beaktats, vilka eventuella överväganden som har gjorts och hur detta påverkar beslutet (11 kap 5 § SoL). Detta gäller såväl negativa som positiva beslut, och framför allt, el- och hyresskulder.

Barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd innebär att socialtjänsten ska

- uppmärksamma hur barnen har det
- beakta vad barnens bästa kräver vid beslut
- överväga vad olika beslut får för konsekvenser för barnen

2. Gällande lagstiftning

I detta kapitel sker en kort genomgång av några de lag och bestämmelser som styr arbetet med försörjningsstöd och andra ekonomiska bistånd. Rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men måste fortlöpande beaktas.

De lagar som främst reglerar verksamheten är socialtjänstlagen (SoL), förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL). Dessutom omfattas regler i en rad andra lagar som äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, lag om registrerat partnerskap, föräldrabalken (FB), lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialförsäkringsbalken (SFB), bidragsbrottslagen m.fl. Vägledning kan även inhämtas från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd och Socialstyrelsens Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar från kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen. Verksamheten regleras även genom kommunens övriga riktlinjer och styrdokument.

2.1 Socialtjänstlag (2001:453)(SoL),

Enligt 1 kap 1 § Socialtjänstlagen ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.

Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet och ska tillsammans med den enskilda finna de mest ändamålsenliga åtgärderna.

I 4 kap 1 § SoL finns bestämmelser om bistånd och här regleras försörjningsstöd och andra ekonomiska bistånd. I paragrafen står att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

I paragrafen anges även att den som kan arbeta endast har rätt till försörjningsstöd om hen står till arbetsmarknadens förfogande. Endast i undantagsfall kan den som inte står till arbetsmarknadens förfogande ha rätt till försörjningsstöd. Det är handläggande socialsekreterare som gör bedömningen om det finns godtagbara skäl till att inte stå till arbetsmarknadens förfogande vid prövning av ansökan.

Biståndet som ges, oavsett om det är försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd, ska ge den enskilde en skälig levnadsnivå. En skälig levnadsnivå ska inte förväxlas med en god levnadsnivå (som återfinns i LSS-lagstiftningen) En skälig levnadsnivå är en miniminivå där det nödvändigaste som en människa behöver inkluderas, så som mat och husrum. Observera att detta inte ger socialtjänsten en skyldighet att ordna med boende för den som saknar det, utan bestämmelsen ger den som inte kan betala sitt boende en möjlighet att ansöka om bistånd. Alla bistånd som beviljas med utgångspunkt i SoL 4:1 ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

I SoL 4:1a – SoL 4:6 finns vidare bestämmelse om bistånd och försörjningsstöd.

Beslut enligt SoL 4:1 och SoL 4:5 kan överklagas genom förvaltningsbesvär enligt FL. Däremot kan inte beslut enligt SoL 4:2 överklagas genom förvaltningsbesvär. Denna paragraf används vid det tillfällen när rätt till bistånd inte föreligger, men kommunen ger ekonomisk hjälp med villkor om återbetalning.

2.2 Övrig lagstiftning

Det finns många lagar som ska beaktas vid bedömning av rätt till bistånd och nedanstående är endast ett urval av vanligt förekommande.

2.2.1 Föräldrabalken (SFS 1949:381) (FB)

I föräldrabalken finns bestämmelser om föräldrar försörjningsplikt (7 kap 1 § FB), som reglerar när en förälder har försörjningsplikt. En förälder har försörjningsplikt för sina egna barn fram till barnet blir 18 år, eller fram till 21 år om barnet studerar på grundskola eller gymnasienivå.

Detta är bestämmelser som samverkar med när enskild har rätt till studielån och bidrag från CSN.

2.2.2 Äktenskapsbalken (SFS 1987:230) (ÄktB)

I äktenskapsbalken regleras makars försörjningsplikt (ÄktB 6:1-2). Äkta makar har försörjningsskyldighet för varandra.

2.2.3 Lag om mottagande av asylsökande (SFS 1994:137) (LMA)

I denna lag regleras rätten asylsökandes rätt till ersättning från Migrationsverket för uppehälle och livsföring i övrigt. Om en sökande har rätt till ersättning enligt denna lag har sökande inte rätt till bidrag enligt SoL.

2.3 Överklagan

Ett beslut fattat av socialsekreterare på Enheten för arbetsmarknad och försörjning eller individnämnden av kan överklagas både med hänvisning till förvaltningslagen och kommunallagen. Endast den som berörs av ett beslut har rätt att överklaga och det går endast att överklaga beslut som går sökande emot. Det går alltså inte att överklaga ett bifallsbeslut utan en sådan överklagan kommer att behandlas som en ny ansökan. Alla avslagsbeslut ska

vara motiverade och innehålla en tydlig överklagande hänvisning. För vad som gäller vid prövning av inkommen överklagan, se separat rutin. Viktigt att tänka på är att inte alla beslut som fattas av Enheten för arbetsmarknad och försörjning är överklagbara.

2.3.1 Kommunallag (1991:900) (KL)

I kommunallagen finns bestämmelser om laglighetsprövning. Beslut fattade av kommunfullmäktige, nämnd eller liknande organ kan överklagas med hänvisning till denna lag. Det som prövas då är lagligheten av beslutet, det vill säga om beslutet i sig eller genom sin tillkomst bryter mot några lagar, eller om de som fattat beslutet överskridit sina befogenheter. Domstolen upphäver då beslutet men fattar inget nytt beslut i dess ställe.

2.3.2 Förvaltningslag (1986:223) (FL)

I Förvaltningslagen finns bestämmelser om förvaltningsbesvär. Beslut fattade av en förvaltningsmyndighet kan överklagas med hänvisning till denna lag.

Vid överklagan enligt förvaltningslagen kan domstolen både upphäva det överklagade beslutet och fatta ett nytt beslut i dess ställe. Domstolen testar alltså både lagligheten i beslutet och innehållet. I 16 kap 3 § SoL finns en uttömmande uppräkningslista av de beslut som kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Finns ett beslut som fattas med stöd av SoL inte med i denna lista kan beslutet inte överklagas.

Förvaltningslagen § 21 innehåller bestämmelser om att socialtjänsten vid avslagsbeslut alltid ska upplysa den enskilde om hur man överklagar. Det gör Enheten för arbetsmarknad och försörjning genom en bifogad överklagandehänvisning som är skriftlig och ges i samband med att beslut meddelas. I vissa fall kan det finnas skäl för den socialsekreterare som meddelat beslutet att hjälpa den enskilde att överklaga, detta för att uppfylla serviceskyldigheten i FL 4 §.

Gällande överklagande som inkommit till Enheten för arbetsmarknad och försörjning följs särskild rutin för handläggningen.

2.4 Bidragsbrottslag (2007:612)

Denna lag gäller sådana bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål (ekonomiska förmåner) som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, kommunerna eller arbetslöshetskassorna.

Sökanden ska vid nybesök ges tydlig information om sin rätt till bistånd och om sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter samt sin skyldighet att anmäla ändrade förhållanden till Enheten för arbetsmarknad och försörjning. Sökanden ska ges information om konsekvenserna om hen lämnar oriktiga uppgifter eller låter bli att anmäla ändrade förhållanden samt om att kontroll av de uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan om bistånd ingår som en del i utredningen innan beslut fattas.

3. Ärendehandläggning och dokumentation

Av 11 kap 5 § SoL följer en skyldighet för socialtjänsten att dokumentera åtgärder och händelser av betydelse i alla ärenden.

Enligt FL § 7 ska ärende handläggas så snabbt, enkelt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Myndigheten ska även sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt.

3.1 Handläggning och ärende

Handläggningen är den process som börjar när ett ärende uppstår och som efter utredning utmynnar i ett beslut av något slag. Ett ärende uppkommer alltid då någon ansöker om en social tjänst. Det krävs i allmänhet inget skriftligt förfarande för att ett ärende ska uppkomma inom socialtjänsten. Ett exempel på detta är samtal gällande oro för ett barn. Den som önskar bistånd eller annan social tjänst måste själv ta kontakt med Enheten för arbetsmarknad och försörjning t.ex. genom att besöka receptionen, tala med en socialsekreterare eller skicka in en ansökan med önskemålen. Enheten för arbetsmarknad och försörjning bedriver i dag mycket begränsad uppsökande verksamhet inom försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Varje ansökan som inkommer till Enheten för arbetsmarknad och försörjning ska utredas och leda till ett beslut.

3.1.1 Ansökan

Ansökan för ekonomiskt bistånd ska göras på kommunens blanketter. Det är den sökande själv som ansvarar för att lämna tillräckligt underlag till socialsekreteraren. Socialsekreteraren ska vid ofullständig eller bristfällig ansökan begära komplettering. Vid begäran om komplettering ska sökande informeras om att om sökande inte inkommer med komplettering inom utsatt tid så kan ansökan avgöras på de handlingar som finns tillgängliga för socialsekreteraren.

Socialsekreteraren har ett visst utredningsansvar men det är alltid sökande själv som har det yttersta ansvaret för att ansökan är komplett. Även om det redan vid inlämningen av ansökan står klart att den inte kan beviljas ska alltid ett ärende öppnas och beslut fattas.

3.1.2 Utredning och kommunikering

När en ansökan inkommit ska en utredning göras för att klarlägga vilka behov av bistånd som den sökande har. Av utredningen ska framgå vad som föranleder ansökan, vilka insatser som söks, vilka behov som föreligger och om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Vid utredningen kan kompletterande handlingar begäras in. Det finns ingen yttersta gräns för hur mycket handlingar som kan begäras in vid en utredning, utan det är socialsekreteraren för ärendet som avgör hur mycket handlingar som behövs för att göra en fullgod utredning. Vid nybesök så finns det vissa handlingar som alltid begärs in, enligt särskild checklista. Utredningen utgör underlag för det beslut som ska fattas med anledning av ansökan.

Tre villkor för rätt till bistånd:

- Man ska göra så gott man kan utifrån sin situation (individuell bedömning).
- Det ska inte finnas någon annan lösning.
- Det ska vara nödvändigt för en skälig levnadsnivå.

Kommunicering innebär att sökande, innan ett ärende avgörs, ska underrättats om det i ärendet inkommit andra uppgifter än de uppgifter som sökande själv lämnat in och sökande ska ha fått möjlighet att yttra sig om uppgifterna.

3.1.3 Beslut

Utredningen ska mynna ut i att ett beslut fattas. Sökanden ska meddelas beslutet så snart beslut är fattat. Beslut kan vara att bifalla ansökan eller att avslå den. Det är även möjligt att delvis bifalla en ansökan. En delvis bifallen ansökan är även en delvis avslagen ansökan och kan då överklagas i de delar som gått sökande emot. Beslut ska vara skriftliga och bör innehålla uppgift om när beslutet fattades, ansökan i korthet, det som beslutats, skäl för beslutet, vem som fattat beslutet, underskrift (vid delegering) och ev. avvikande mening. Går beslutet helt eller delvis emot sökanden ska beslutet delges med anvisning om överklagande. Avslagsbeslut ska alltid vara skriftliga och klart motiverade, där skälen för beslutet tydligt framgår. Tiden mellan det att komplett ansökan inkommit fram tills att beslut fattas av socialsekreterare bör inte överstiga 7 arbetsdagar.

Det är inte alla ansökningar som kan beslutas av socialsekreterare på Enheten för arbetsmarknad och försörjning. Vissa ansökningar ska prövas i Individnämnden. Vilka ärende som ska beslutas i nämnden regleras i delegationsordningen. Nämnden har regelbundna sammanträde där ansökningarna behandlas och beslutas. Detta gör att ärende som ska till nämnden får en längre handläggningstid än övriga ärende och sökande ska informeras om detta. Socialsekreterare utreder ärendet på samma vis som övriga ärende och gör ett förslag till beslut. Förslag till beslut lämnas tillsammans med beräkningsunderlag och övrigt material in till nämnden. Det är sedan nämnden som beslutar samt motiverar sitt beslut.

3.2 Verkställighet av beslut

Ett beslut som fattas av socialsekreterare eller nämnden ska sedan verkställas. Det är viktigt att skilja på beslut och verkställighet. Verkställighet är ett faktiskt handlande då det som beslutats genomförs. Genomförande av ett beslut är inget ärende i sig utan tillhör samma ärende som ansökan och beslutet. Även verkställigheten av ett beslut ska dokumenteras, så som individuellt behovsprövade stöd-, vård- och behandlingsinsatser. Verkställighet kan t.ex. vara utbetalningen av ett beviljat försörjningsstöd. Viktigt att notera är att de tidsramar som gäller för beslut och handläggning inte gäller för verkställighet. Det är därför möjligt att lägga en utbetalning i slutet av månaden även om beslutet avseende försörjningsstöd är fattat i början av månaden.

3.3 Dokumentation

Dokumentationsskyldigheten avser muntliga uppgifter som har lämnats i samband med ett ärende, en utredning eller åtgärder för verkställighet. Genom dokumentationsskyldigheten skapas en garanti för sökande att uppgifterna blir beaktade under den fortsatta handläggningen. Det handlar ytterst om rättssäkerheten för den enskilde. Det är av yttersta vikt att dokumentationen är både objektiv och saklig. Anteckningar som görs av socialsekreterare eller administratör ska präglas av respekt för den enskilde och inte vara av värderande karaktär. Det ska antecknas om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig och det ska av dokumentationen klart framgå i vilka avseenden den enskilde har en avvikande uppfattning om vad som sagts eller noterats. När en ansökan om bistånd prövas måste beslutsfattaren härleda beslutet till 4 kap Sol. Detta ska dokumenteras i beslutet.

4. Om biståndets uppbyggnad och ansvarig kommun

Den enskilde har alltid ett primäransvar för att klara sin försörjning och sin livsföring. Livet är dock aldrig förutsägbart. Det finns människor lever i ett pressat och utsatt läge, som kan vara svårt att ta sig ur utan stöd från samhället. Socialtjänstlagen finns för att säkra att de medborgare som har behov av socialt stöd och behandling får det. Syftet med rättighetsbestämmelser av denna karaktär är att garantera enskilda människor det stöd som de är i behov av, om de inte kan tillgodose behoven själva.

Bistånd enligt SoL kan delas upp i tre huvudformer:

• **Försörjningsstöd** som regleras i SoL 4:3 med hänvisning till SoL 4:1. Försörjningsstödet består av två delar.

1. Riksnormen som årligen fastställs av regeringen och som är lika för alla kommuner i landet och gäller utgifter som livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och radio- och TV-avgift,
2. Skäliga kostnader utöver riksnormen, utgiftsposter som varierar individuellt, som utgifter för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

• **Bistånd för livsföringen i övrigt** som är alla bistånd som inte är försörjningsstöd och som beslutas med stöd av SoL 4:1. Begreppet livsföring i övrigt avser alla de behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Här ingår ekonomiskt bistånd utöver riksnormen, men också bistånd i form av vård, behandling, hemtjänst, särskilt boende för äldre och funktionshindrade m.m.

• **Bistånd utöver vad som följer av SoL 4:1.** Om den enskilde inte har rätt till bistånd enligt SoL 4:1 så kan en kommun ändå bevilja ett bistånd enligt SoL 4:2. Dock ska alla ansökningar om bistånd alltid prövas enligt SoL 4:1 först och endast om det inte finns rätt till bistånd enligt SoL 4:1 och särskilda skäl föreligger kan bistånd enligt 4:2 beviljas.

En enskild har alltid rätt att söka bistånd. Det är sedan socialsekreterare inom Enheten arbetsmarknad och försörjning som utreder om sökande har rätt till det sökta biståndet. Socialsekreterare utreder om sökande hör till kommunens ansvar, om sökande har rätt till ersättning eller bistånd enligt annan lagstiftning, om sökande själv har möjlighet att täcka behovet genom egna inkomster och om sökande har gjort vad som kan göras för att på egen hand klara sin försörjning. Krav ställs på att sökande ska planera sin ekonomi och tänka framåt.

4.1 Riksnorm

Riksnormen (Socialtjänstförordningen (2001:937) 2:1) för beräkning av skäliga kostnader enligt SoL grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller. Riksnormen uppdateras årligen och nivån på normen bestäms av regeringen inför varje kalenderår. Enheten för arbetsmarknad och försörjning ska beakta att riksnormen är beräknad utifrån försörjningsstödet tänkta roll som kortvarig lösning vid tillfälliga försörjningsproblem samt att nivåerna i normen i vissa fall understiger Konsumentverkets beräkningar av nödvändiga kostnader.

4.2 Ansvarsfördelning bosättningskommun/vistelsekommun

När det gäller ansökningar om bistånd enligt SoL är ansvarig kommun oftast den kommun där sökande är bosatt. I de flesta fall är bosättningskommunen och folkbokföringskommunen den samma. Det finns dock undantag då andra kommuner än bosättningskommunen är ansvarig för ansökan.

4.2.1 Bosättningskommun

Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt (2a kap 3§ Sol). Den kommun där den enskilde är bosatt i är i de allra flesta fall också den kommun där hen är eller borde vara folkbokförd enligt folkbokföringsreglerna.

I vissa fall kan en enskild ha starkare anknytning till en annan kommun än den där hen är stadigvarande bosatt, det kan t e x gälla personer som flyttar ofta eller när uppgifterna i folkbokföringen av andra skäl inte är uppdaterade. För dessa personer ska bosättningskommunen anses vara den kommun till vilken den enskilde har starkast anknytning.

Om den enskilde saknar stadigvarande bostad ska den kommun till vilken hen har sin starkaste anknytning anses vara bosättningskommun. Det kan t.ex. gälla hemlösa eller personer som flyttar mellan tillfälliga boenden. De ska anses bosatta i den kommun till vilken de har starkast anknytning även om de inte är folkbokförda i den kommunen. Det kan även gälla barn som bor växelvis hos vårdnadshavare som bor i olika kommuner

4.2.1.1 Starkast anknytning

Vid bedömning av vilken kommun som är bosättningskommun bör det vara av betydelse var den enskilde har sitt sociala nätverk och vilken uppfattning den enskilde själv har om till vilken kommun hen har sin starkaste anknytning.

4.2.2 Vistelsekommun

Vistelsekommunen är den kommun den enskilde befinner sig i när hen ansöker om bistånd eller när det på annat sätt framkommer att personen behöver stöd och hjälp från socialtjänsten. Grundprincipen är att det är vistelsekommunen som har det yttersta ansvaret.

Vistelsekommunens ansvar är dock begränsat till akuta situationer i de fall det står klart att en annan kommun, bosättningskommunen, har ansvar för stöd och hjälp åt den enskilde. Om det däremot är oklart vilken kommun som är bosättningskommun så har vistelsekommunen ansvar för alla insatser och inte enbart de som uppkommit av den akuta situationen.

Vistelsekommunen har ansvar till dess det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommunen (2a kap 1§ Sol).

4.2.2.1 Yttersta ansvaret SoL 2:1

Det yttersta ansvaret innebär att den enskilde alltid ska kunna garanteras omedelbar hjälp oavsett i vilken kommun hen befinner sig när behovet av hjälp inträder. Kommunen är ytterst ansvarig för de människor som befinner sig i kommunen. Dock gör inte kommunens yttersta ansvar att andra huvudmän kan avsäga sig det ansvar som faller på dem.

4.2.4 Placeringskommun

Placeringskommunen (16 kap 2 § SoL) bör svara för den hjälp och det stöd som den enskilde behöver under vistelsen i den andra kommunen även om personen ifråga har blivit folkbokförd i vistelsekommunen. I princip gäller det både biståndsinsatser enligt 4 kap samt socialt stöd och sociala tjänster i form av hemtjänst, daglig verksamhet och personligt stöd.

4.2.5 Akuta situationer

Med akuta situationer avses sådana situationer som uppstår oväntat och oförutsett. Det kan röra sig om hjälp att ordna en hemresa till bosättningskommunen, bistånd i form av pengar till mat och husrum fram till avresa eller tillfälligt boende för någon som utsatts för hot. Vid akuta situationer har den kommun där sökande vistas en skyldighet att bistå i det initiala skedet.

4.2.6 Folkbokföringskommun

Folkbokföringskommunen är ansvarig när den enskilde genom beslut av annan huvudman vårdas på sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning respektive avtjänar fängelsestraff.

4.2.7 Inflyttades rätt till bistånd

Den som väljer att flytta till Tingsryds kommun har inte per automatik rätt till bistånd enligt SoL den första månaden som boende i kommunen. Detta gäller ifall man inte anses ha planerat för sin situation. En individuell bedömning måste dock göras. Har den sökande flyttat från en kommun där man uppburit ekonomiskt bistånd ska den tidigare hemkommunen stå för första månaden i den nya kommunen. På samma vis beviljas bistånd för första månaden i annan kommun till den som är berättigad till bistånd och väljer att flytta från Tingsryds kommun.

4.3 Hot och våld i nära relationer

Våldsutsatta och deras barn ska erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i hushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld.

Socialtjänsten utreder och bedömer om det föreligger ett behov av bistånd i form av exempelvis skyddat boende. Vid en sådan bedömning ska inte personens ekonomi avgöra om nödvändiga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. (SOSFS 2014:4 Våld i nära relationer). I det akuta skedet är det olämpligt att hänvisa till partners försörjningsskyldighet. I samband med familjevåld bör socialtjänsten göra separata akter för de berörda personerna.

I Tingsryds kommun finns en särskild handlingsplan för insatserna vid våld i nära relationer.

5. Sökande grupper

5.1 Arbetslösa

Frågan om ekonomiskt bistånd till arbetslösa måste i första hand lösas genom arbetslöshetsförsäkringen, A-kassan och ALFA-kassan. (Lag om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) (ALF)) Om personen har blivit arbetslös på grund av att denne har sagt upp sig själv är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som detta medför. Den som kan arbeta är skyldig att söka arbete och vara anmäld på Arbetsförmedlingen och aktivt söka arbete. Varje enskilt ärende förutsätter att en individuell bedömning görs som ska utgå från den enskildes egna förutsättningar att klara

ett visst arbete. I skyldigheten att söka arbete inbegrips också deltagande i den verksamhet som anordnas för arbetslösa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken eller delta i kompetenshöjande verksamhet som anordnas av kommunen (4 kap 4 § Sol).

Kommunen kan besluta att den som får ekonomiskt bistånd ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som utvecklar den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Den enskildes behov ska först utredas och bedömning av vilken verksamhet som bäst tillgodoser dessa bör ske. Dessa beslut går inte att överklaga med förvaltningsbesvär. Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten kan försörjningsstöd avslås eller sättas ned.

Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande, t ex genom att inte söka arbete eller genom att inte delta i exempelvis arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkar detta rätten till ekonomiskt bistånd för hela hushållet.

5.2 Egenföretagare

Egenföretagare förväntas kunna klara sin försörjning via inkomster från sitt företag, men det finns inte något lagligt stöd att generellt utesluta företagare från rätten till ekonomiskt bistånd. Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte utgår till att finansiera affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i sådan verksamhet. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor. Om företagaren driver ett företag som inte lönar sig och hen ansöker om försörjningsstöd kan ansökan avslås med hänvisning till att den enskilde kan avyttra sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Undantag kan göras i följande fall:

- Behovet av bistånd är kortvarigt (högst 3 månader), därefter ger firman åter inkomster.
- Företagaren har fått bidrag från arbetsförmedlingen under 6 månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en snar framtid (ca 3 månader)
- Om verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande inte bedöms vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden inom överskådlig tid, kan efter särskild prövning övriga medlemmar i hushållet få bistånd.
- Sökande med fria yrken (konstnärer, författare, musiker, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel, eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om ekonomiskt bistånd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa, d.v.s. de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen och söka alla tillgängliga lämpliga arbeten.

5.3 Personer som uppbär sjukersättning

- Kontrollera om personen uppbär AFA-försäkring.
- Om personen hade en anställning i samband med att hen beviljades sjukersättning så ska arbetsgivaren ha skickat in en ansökan till AFA.

5.4 Föräldralediga

Föräldrar som är föräldralediga till barn under ett år har rätt till försörjningsstöd, under förutsättning att endast en av föräldrarna är föräldraledig och föräldern tar ut full föräldrapenning alla dagar. Ansökan om barnomsorg ska göras i god tid innan 1-årsdagen så att föräldern så snart som möjligt kan ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

- Föräldrapenning ska utnyttjas i första hand och ska utnyttjas fullt ut, dvs. sju dagar/vecka. Förälder kan spara upp till fyra veckors föräldrapenning fram till det år då föräldrapenningen senast kan tas ut.

- En förälder kan överlåta sina dagar till den andre föräldern, förutom 60 dagar som är reserverade för vardera föräldern.
- Den av föräldrarna som är hemma med nyfött barn ska innan barnet har fyllt 1 år anmäla sig till Arbetsförmedlingen, ansöka om plats för barnet inom barnomsorgen samt börja söka arbete.

5.5 Hemmavarande barn/ungdomar

- Föräldrar är underhållsskyldiga för sina barn till dess barnet fyllt 18 år. Föräldrarnas underhållsskyldighet gäller även barnet/ungdomen som flyttat hemifrån. (FB 7:1)
- Går barnet fortfarande i skolan när det fyllt 18 år kvarstår underhållsskyldigheten, dock längst till dess barnet är 21 år fyllda. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförbar grundutbildning.
- Hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete ska inte beaktas vid bedömning av rätt till bistånd enl. SoL 4:1. Max ett prisbasbelopp per år.
- Studerande i gymnasieskolan (även ungdomar över 18 år) som bor hos föräldrarna räknas in i familjen vid prövning av behov av försörjningsstöd.

Vid hög skolfrånvaro kan ungdomen förlora sitt studiestöd och i förekommande fall upphör/minskas även familjens bostadsbidrag/underhållstöd som en direkt konsekvens av ungdomens frånvaro. Dessa förlorade inkomster ska ej räknas med som "fiktiva" även om barnet är myndigt. En förälder är underhållsskyldig för sitt barn fram till barnet fyller 21 år förutsatt att barnet går i skolan. (7 kap 1 § Föräldrabalken).

5.5.1 Hemmavarande unga med egen inkomst

Hemmavarande barn/ungdom med egen inkomst ska stå för sin del av hyran och kostnader i hemmet när föräldrarnas försörjningsansvar har upphört.

Kostnader i hemmet

1. Den faktiska nettohyran delas med antal personer i hushållet
2. Därutöver ska den unge betala för del i hushållets gemensamma kostnader.
3. Har det vuxna barnet tidigare betalat för att bo hemma ska detta beaktas vid bedömningen om den sökande är berättigad bistånd till inneboendehyra.

5.6 Kriminalvårdade

När det gäller kriminalvården är huvudprincipen att kriminalvårdsmyndigheten svarar för alla kostnader fram till att den enskilde frigges villkorligt. Sökandes möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Vid fängelsestraff på högst 6 månader kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. För anstaltsvistelser på mer än 6 månader ska det prövas om bostaden ska sägas upp.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap 1§ SoL på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 2 a kap 5§ SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara ca 1 månad. Därefter har bostättningskommunen ansvaret. Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt

till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att personer dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

5.7 Makar/sambos

- Makar/sambor är underhållsskyldiga mot varandra (Äktenskapsbalken 6:2). Äkta makens/sambons ansvar går före den andra makens/sambons rätt till bistånd. Vid den ekonomiska behovsprövningen beaktas den samlade ekonomiska förmågan hos dem som lever i en hushållsgemenskap.
- I en hushållsgemenskap får alla förutsättas ha en likvärdig levnadsstandard även om det inbördes förhållandet mellan inkomsterna varierar. Att man ger varandra viss praktisk hjälp är också normalt och bör kunna beaktas (jfr RÅ 1995 ref 48).
- Gällande makes/sambons underhållsskyldighet gentemot andra partners egna barn, se Föräldrabalken (7 kap 5 § FB).
- Sambors försörjningsskyldighet gentemot varandra gäller som regel från första månadens sammanboende.
- Vid separation ska alltid en kopia av ansökan om äktenskapsskillnad inlämnas. Efter separation är huvudregeln att vardera parten svarar för sin försörjning. Äktenskapsskillnad kan föregås av betänketid. Under betänketiden är makarna fortfarande gifta med varandra och försörjningsskyldigheten gäller (hänvisning KR dom 2001- 12-14 Mål nr 2018-2001)
- Om behov föreligger kan socialsekreterare genom hembesök utreda om separation verkligen föreligger. Detta kan vara aktuellt om det finns misstankar om så kallad ”skenseparation”.
- Äkta makar som bor på skilda håll har underhållsskyldighet gentemot varandra. Ansöker endera parten om försörjningsstöd ska i första hand makarnas ansvar gentemot varandra gälla. I vissa situationer kan undantag göras i de fall en allvarlig konflikt föreligger mellan makarna som med för att den ene parten vägrar underhåll eller det föreligger hot om våld eller annat övergrepp.
- Vid utbetalning av försörjningsstöd till makar/sambos som söker tillsammans ska utbetalning ske till båda parter konto, uppdelat på hälften var. Sökande ska informeras om detta vid ansökningsprocessen. Utbetalningsuppdelningen kan frångås om särskilda skäl föreligger. Detta ska då ske efter samråd med sökande.

5.8 Sjukskrivna

De som på grund av sjukdom inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande ska vara sjukskrivna med läkarintyg. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den sökande medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Personer som p.g.a. sjukdom eller andra hälsoproblem inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande fullt ut

ska vara anmälda på Arbetsförmedlingen och söka jobb i den utsträckning deras hälsotillstånd tillåter.

- Nedsatt eller bristande arbetsförmåga p.g.a. sjukdom ska styrkas med läkarintyg. Den enskilde är berättigad till försörjningsstöd som komplettering om sjukpenningen understiger gällande norm.

- Även den som saknar sjukpenninggrundande inkomster (SGI) ska ta kontakt med läkare för bedömning av arbetsförmågan, för att socialtjänsten ska kunna ta ställning till vilka krav som kan ställas på den enskilde.
- I vissa fall kan försörjningsstöd utgå även om den enskilde saknar läkarintyg eller intyg om arbetsförmåga. Om den enskilde uppenbart saknar sociala, psykiska eller fysiska förutsättningar att söka läkare, att få eller behålla ett arbete kan kravet på att vara aktivt arbetssökande tas bort.

5.9 Studerande

Huvudregel

Huvudregeln är att ekonomiskt bistånd inte ska utgå till vuxna studerande som i övrigt är arbetsföra. Finansieringen av studier ska ske genom studiestöd från CSN. Studerande förväntas i första hand genom förvärvsarbete klara sin försörjning under ferierna.

Om den enskilde väljer att endast utnyttja bidragsdelen i studiemedel ska hela studiemedelsbeloppet inkl. lånedelen ändå beräknas som inkomst, eftersom studeranden haft möjlighet att studera med studiemedel.

Undantag

- Akuta situationer t ex studerande som uppbär studiemedel under terminerna men är arbetslös under sommarferierna under förutsättning att den studerande aktivt söker arbete under ferierna men inte får något arbete. Försörjningsstöd kan även utgå i väntan på lön men då mot återbetalning.
- Studierna är ett led i förebyggande åtgärder eller med hänsyn till studiernas rehabiliterande syfte.
- I akuta nödsituationer kan ekonomiskt bistånd betalas ut även under pågående termin.
- För att möjliggöra grundutbildning för vuxna, som saknar grundskoleutbildning, kan en person som deltar i en sådan utbildning kunna få ekonomiskt bistånd i de fall studierna är en förutsättning för ett arbete och en framtida försörjning. För höstterminen det år personen fyller 20 år ska bidragsdelen av studiemedel sökas.
- Personer som deltar i grundläggande svenskundervisning för invandrare kan få kompletterande ekonomiskt bistånd. I första hand bör dock behovet tillgodoses genom deltidsarbete. Krav på heltidsarbete samtidigt som studierna bedrivs bör normalt inte ställas.

Vidare bör beaktas att:

- Ungdomar som studerar på gymnasienivå och är berättigade till underhållsstöd har möjlighet att få förlängt underhållsstöd från 18 år till och med vårterminen det år man fyller 20 år.
- Föräldrar har försörjningsskyldighet för ungdomar under gymnasietiden längst till dess att barnet fyller 21 år.

5.10 Ungdomar

För att inte göra unga beroende av bidrag ska restriktivitet råda vid prövning av ungdomars rätt till ekonomiskt bistånd.

- Ska föräldrars försörjningsansvar frångås ska detta vara klarlagt av utredning på barn och familj. Kostnad för eget boende beviljas endast i undantagsfall om särskilda sociala skäl föreligger.

- Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underåriga själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn.
- Vid giftermål övertar make försörjningsskyldigheten för underårig eller gymnasiestudent upp till 21 års ålder. Om maken inte kan fullfölja sin försörjningsskyldighet (primär försörjningsskyldighet), har den underåriges föräldrar försörjningsskyldighet (sekundär försörjningsskyldighet).

5.11 Personer med missbruksproblematik

De som på grund av missbruksproblem inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande ska erbjudas att ansöka om bistånd i form av stöd- och behandlingsinsatser genom socialtjänstens socialsekreterare för detta. De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem.

- Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en handlingsplan eller att göra en utredning, så kan detta utgöra grund för att reducera biståndet.
- Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad.
- När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk kan ekonomiskt bistånd reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

5.12 Äldre

Ålders- och förtidspensionärer har som regel sin försörjning tryggad genom den allmänna försäkringen. Kompletterande försörjningsstöd kan utgå för att uppnå skälig levnadsnivå för:

- äldre invandrare som ännu inte har fått folkpension eller äldreförsörjningsstöd
- ålderspensionär med låg pension.

Den som har fyllt 61 år ska inte tvingas att utnyttja den möjlighet som finns att göra förtida uttag på ålderspensionen.

5.13 Bostadslösa

Personer som saknar boende informeras om att de i första hand själva måste försöka hitta boende. Har personen varit inneboende hos släkt eller vänner och det uppstått konflikter eller dylikt så hänvisas personen att i första hand försöka lösa detta.

5.14 Hushållsgemenskap – ej samboende

För vuxen person som inte anses som samboende, men som ingår i en hushållsgemenskap med flera personer, ska normen räknas såsom personliga kostnader för ensamstående och andel av gemensamma hushållskostnader beroende på hushållets storlek.

5.15 Skydd av brottsoffer

Övergrepp i rättssak och otillåten påverkan är en allvarlig situation för personer som utsätts för hot, trakasserier och rädsla inför rättsprocesser. Många vågar inte fullfölja hela rättsprocessen. Polisen genomför i regel en rad åtgärder innan kontakt tas med socialtjänsten. Kontakten med socialtjänsten kan tas t ex för att skyddspersonen inte har egna medel/ kommer åt sina medel eller för att det behövs bistånd till boendekostnader (även om polisen ordnat själva boendet).

- Ansökningar om bistånd ska handläggas med hänsyn till ärendenas natur och utredningsförfarandet ska därför anpassas därefter. Ofta innebär detta att sedvanliga rutiner, krav och kontroller, inte ska genomföras i första skedet.
- Särskild vikt ska läggas vid att hantera uppgifterna i dessa ärenden på ett så säkert sätt som möjligt.
- Socialtjänsten ska i vanlig ordning beakta eventuella barns situation och behov.
- Stöd och hjälp till brottsoffer, enligt ovan, ges oavsett ev. egen kriminalitet hos brottsoffer/den hotade.

6. Särskild sökande grupp: Invandrare/flyktingar/utländska medborgare

Det finns i dag i Sverige flera olika grupper av invandrare, flyktingar och EU-medborgare. För dessa gäller olika lagstiftningar och regler om deras rätt till bistånd och ersättningar. Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd som bor i Sverige eller som har kommit hit för att bosätta sig har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Personer som inte har för avsikt att söka arbete har inte rätt till långvarigt försörjningsstöd, men har rätt till akuta insatser om behov uppstår och personen vänder sig till socialtjänsten i vistelsekommunen.

En utländsk medborgare, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha uppehållstillstånd eller visum redan vid inresa.

Om en svensk medborgare gifter sig med en medborgare från annat EU-land eller annat utomnordiskt land, ska denne ha sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige innan inresa i landet. Detta krävs dock inte om medborgaren från annat EU-land själv uppfyller kriterierna för att ha uppehållsrätt genom till exempel en anställning i Sverige.

Utländska medborgare som vistats i Sverige mer än tre år och ansökt om och avvaktar besked angående uppehållstillstånd och arbetstillstånd ska erhålla ekonomiskt bistånd utifrån samma bedömningsgrunder som gäller för svenska medborgare. Sökande ska kunna uppvisa underlag på sin rätt att vistas i landet.

6.1 Asylsökande

De som söker asyl i Sverige har rätt till ersättning enligt lagen om ersättning till asylsökande m.fl. (LMA) Den som har rätt till ersättning enligt LMA har inte ersättning till bistånd enligt SoL (LMA 1 §). Att huvudansvaret för de som söker asyl i Sverige ligger på Migrationsverket gäller inte bara de ekonomiskt biståndet utan alla former av bistånd, så som skyddat boende eller andra insatser gällande skyddsbehov.

Detta innebär att den som är asylsökande ska hänvisas till Migrationsverket gällande ansökningar om bistånd. Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.

I akuta situationer har kommunen det ytterst ansvaret, men begreppet akut situation ska tolkas restriktivt och den asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket för vidare hjälpbehov.

6.1.1 Begravningskostnader för asylsökande

Begravningskostnader för den som söker asyl täcks inte av ersättning enligt LMA. Anledningen är att endast den sökande personligen omfattas av rätten till ersättning enligt LMA. Detta innebär att den asylsökandes dödsbo har rätt att ansöka om från kommunen för begravningskostnader.

Gällande kostnader för begravning för ofödda är rätten till bistånd från socialtjänsten beroende av om det ofödda fostret är att se som en egen juridisk person skilt från modern. Bestämmelser om när barnet blir en egen juridisk person finns i Folkbokföringslagen

(1991:481) 24 § 4 st. Om barnet avlider innan 22 havandeskapsveckan så har det inte hunnit bli en egen juridisk person. Om den ofödda inte hunnit bli en egen juridisk person har dödsboet ingen möjlighet att ansöka om bistånd för begravningskostnader hos Enheten för arbetsmarknad och försörjning. Det är istället modern som får ansöka. Då modern har rätt till ersättning enligt LMA som asylsökande kan hon inte ansöka om bistånd för begravningskostnaderna hos Enheten för arbetsmarknad och försörjning, utan ska hänvisas till Migrationsverket.

6.1.2 Asylsökande med avslagsbeslut

Asylsökande som fått avslag på sin asylansökan är inte längre behöriga att vistas i landet. Det är Polisen som verkställer avvsningsbeslut. Socialtjänsten har en skyldighet att underrätta Polisen. Asylsökande som har fått avslagsbeslut har inte rätt till bistånd enligt SoL. Migrationsverket är ansvarig myndighet gällande boende och livsföringen i övrigt, fram till utvisningsdatum. Om sökande avviker från Migrationsverkets asylboende föreligger ingen rätt till bistånd. Undantag är akutsituationer om det finns barn i familjen.

6.1.3 Asylsökande med avslagsbeslut och verkställighetshinder

Asylsökande som fått avslag på sin asylansökan men där beslutet inte har verkställts har inte rätt till bistånd enligt SoL, utom i akutsituationer om det finns barn i familjen. Verkställighetshinder prövas regelbundet och det finns ingen yttre gräns för hur länge ett beslut kan hindras att verkställas. Om det föreligger verkställighetshinder under långt tid (mer än 1 år) kan prövning om rätt till bistånd enligt SoL ske. Detta då personer som saknar uppehållstillstånd inte har möjlighet att arbeta för sin försörjning.

6.2 Personer med uppehållstillstånd – kommunplacerade och egenbosättningar

I dag finns två typer av uppehållstillstånd: permanenta och tillfälliga. De som beviljats ett tillfälligt uppehållstillstånd har olika rättigheter beroende på hur långt uppehållstillståndet är.

6.2.1 Uppehållstillstånd på 13 månader eller mer

De asylsökande som beviljats uppehållstillstånd i Sverige på 13 månader eller mer går in i etableringen och har då rätt till etableringsersättning (Lag 2010:197 om etablering för viss nyanlända invandrare). Dock finns det ett ”glapp” mellan rätten till ersättning enligt LMA och etableringsersättningen. Under detta glapp kan de nyanlända ansöka om bistånd enligt SoL.

De nyanlända som kommer till kommunen genom anvisning från Migrationsverket har rätt till bistånd från första dagen i kommunen.

De nyanlända som på egen hand bosätter sig i kommunen har inte rätt till bistånd den första månaden efter sista LMA-ersättningen eller bosättningsdatum, beroende av vilket som infaller sist. Detta då det sakas en planering för att klara sitt uppehälle när den nyanlända väljer att

lämna Migrationsverkets boende där behoven tillgodoses för att bosätta sig på egen hand. Att räkna med att få bistånd enligt SoL kan inte anses vara att planera för sin egen försörjning, då detta är ett behovsprövat bistånd och inte att likställa med en statlig ersättning.

6.2.2 Uppehållstillstånd på 12 månader eller mindre

De asylsökande som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd på 12 månader eller mindre har i dag inte rätt att gå in i etableringen. Den som beviljats ett tillfälligt uppehållstillstånd på 12 månader eller mindre kan dock skriva in sig på arbetsförmedlingen som arbetssökande om personen har arbetstillstånd. Personer som har tillfälligt uppehållstillstånd kan vända sig till kommunen och ansöka om försörjningsstöd och andra ekonomiska bistånd.

De som beviljats ett uppehållstillstånd på mindre än 12 månader på grund av verkställighetshinder (Migrationsverkets klassningskod T4) omfattas inte av Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning och blir därför inte kommunplacerade. De har heller ingen rätt att bo kvar på Migrationsverkets boende eller uppbära ersättning enligt LMA. Utskrivning från Migrationsverket sker 3 dagar efter underrättelse om beslut.

6.3 Turister

Turister bör i första hand vända sig till sitt hemlands konsulat eller ambassad. Om ett akut behov inte kan tillgodoses på annat sätt kan dock ekonomiskt bistånd komma ifråga. Det ekonomiska biståndet bör då i regel avse biljett till hemlandet och eventuellt ekonomiskt bidrag till uppehälle i avvaktan på hemresa.

6.4 EU-medborgare

För EU-medborgare gäller särskilda regler som innebär att kravet på uppehållstillstånd enligt utlänningslagen inte gäller för dem under vissa förutsättningar. Bestämmelser om uppehållsrätt, som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet, finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen.

I princip kan man säga att EU-medborgare har rätt till ekonomiskt bistånd om de har uppehållsrätt. Med uppehållsrätt avses en rätt för EU-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd under vissa förutsättningar. En EU-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt.

EU-medborgaren har uppehållsrätt om hen:

- är arbetstagare eller egen företagare i Sverige
- har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning
- är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning
- har en heltäckande sjukförsäkring för sig och sina familjemedlemmar som gäller i Sverige har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och
- har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

Om inte kraven för uppehållsrätt för en EU-medborgare är uppfyllda saknar EU-medborgaren rätt till bistånd.

7. Försörjningsstöd enligt riksnormen

7.1 Försörjningsstöd enligt SoL 4:3

Enligt 4 kap 3 § SoL lämnas försörjningsstöd för skäligena kostnader för:

- Livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon.
- Boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäligena kostnader enligt första stycket ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar rörande olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.

7.1.1 Högre försörjningsstöd

Om särskilda skäl föreligger kan försörjningsstödet justeras med skäligt belopp. I följande fall bör det finnas skäl att beräkna kostnaderna till en högre nivå än vad riksnormen anger:

- Den enskilde av medicinska skäl har behov av särskild kost som är dyrare än vanlig kost. (Intyg som styrker detta krävs)
- Då en person på grund av rörelsehinder eller andra skäl har svårt att upprätthålla kontakten med andra eller delta i samhällslivet. Det kan t.ex. gälla kostnader för extra utgifter för telefon och tidningar. Handikappersättning kan sökas hos Försäkringskassan.
- Då ett högre belopp är en förutsättning för att barn ska kunna delta i organiserade fritidsaktiviteter.
- Då ett högre belopp är en förutsättning för möjligheten att upprätthålla kontakt/umgänge med barn på en rimlig nivå. Ett högre belopp kan vara aktuellt för posterna lek och fritid samt telefon.
- Då ett hushåll vid ett enstaka tillfälle har ett omfattande behov av inköp av kläder och skor. (SOSFS 1998:11)

7.1.2 Lägre försörjningsstöd

Det är på motsvarande sätt möjligt att i det enskilda fallet beräkna kostnaderna till en lägre nivå än vad som framgår av riksnormen. Exempel på sådana situationer är följande:

- Då den enskilde har hamnat i en akut nödsituation och endast är i behov av ett tillfälligt bistånd för att reda upp det akuta läget.
- Då den enskilde enbart har för avsikt att tillbringa en kortare tid i vistelsekommunen.
- Då den enskilde inte har vissa kostnader som omfattas av riksnormen eller dessa är lägre än den nivå som riksnormen utgår från. Så kan vara faller under vistelse i heldygnsvård. (SOSFS 1998:11)

- Då den enskilde genom pågående missbruk uppenbart använder biståndet till annat än det är avsett för (prop. 1996/1997:124 s 170).

7.2 Skäliga kostnader (SOL 4:3)

Utgiftsposterna under 4 Kap 3 § SoL måste alltid prövas om de är skäliga. I fråga om skäliga kostnader måste det göras en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den biståndssökande. Utgångspunkten vid bedömningen bör vara vad en låginkomsttagare normalt har möjlighet kosta på sig jämfört med vad den biståndssökande har för faktiska kostnader.

7.2.1 Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Försörjningsstöd med ett högre belopp kan beviljas då någon av medicinska skäl har behov av särskild kost som är dyrare än vanlig kost. Läkarintyg ska alltid införas.

7.2.2 Kläder och skor

Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet för hela året samt en del tillbehör som väska, ryggsäck för barn och skolungdom, klocka, paraply och viss kemtvätt. Försörjningsstöd med ett högre belopp kan beviljas då ett hushåll vid ett enstaka tillfälle har ett omfattande behov av inköp av kläder och skor.

7.2.3 Lek och fritid

Avser aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, exempelvis att läsa böcker, lyssna på musik och att utöva lek och idrott. Även kostnader för cykel, skidskor och skidor ingår. Kostnader för semestrar eller dyrare fritidsintressen ingår inte. Försörjningsstöd med ett högre belopp kan beviljas vid enstaka tillfällen för utgifter som är nödvändiga för att tillförsäkra barn en skälig levnadsnivå. Särskilt hänsyn ska tas om föräldrarna har långvarigt försörjningsstöd.

7.2.4 Hälsa och hygien

Avser kostnader för tvål, tandkräm, blöjor m.m. Även utgift för hårklippning omfattas. Ibland finns det behov av dyrare hälsovårdsartiklar som måste sättas in omgående och som inte heller är förutsägbara. Exempel på detta kan vara preventivmedel, bandage, lusmedel.

7.2.5 Förbrukningsvaror

Här ingår kostnader för rengöring, skötsel och vård av bostaden samt klädvård m.m. Även läkarföreskrivna läkemedel utom högkostnadsskyddet ska täckas av riksnormen.

7.2.6 Arbetsresor och anställningsintervjuer

Med bistånd till arbetsresor avses möjlighet att resa till och från arbetsplatsen, sköta kontakter med Arbetsförmedlingen eller delta i andra aktiva åtgärder som kommunen anordnar.

Försörjningsstöd till arbetsresor med egen bil kan beviljas endast om billigare färd sätt saknas eller om arbetstider är sådana att allmänna kommunikationsmedel inte är möjliga.

Gällande arbetsresor godtas endast det billigaste alternativet:

1. Länskort/trezonskort för buss för 30 dagar
2. Resa med egen bil ersätts motsvarande Skatteverkets milersättning.

3. Möjligheten till skattejämkning bör undersökas.

Bistånd för resor i samband med anställningsintervju eller annan arbetsökning utgår normalt inte. Sökande hänvisas till Arbetsförmedlingen som kan bistå vid kostnader som uppstår i samband med att den enskilde söker arbete.

7.2.7 Boende

Vid ansökan om försörjningsstöd eller andra ekonomiska bidrag relaterat till boende bör socialsekreterare i de fall som tveksamheter uppstår gällande ansökans riktighet göra hembesök. Uppgiven adress kan även kontrolleras för att undersöka hur många som är folkbokförda på adressen.

Hyreskontrakt som lämnas som underlag ska innehålla följande information för att godkännas:

- Personuppgifter på hyresgäst
- Personuppgifter på hyresvärd
- Adress som avtalet avser (inklusive lägenhetsnummer)
- Antal rum och total yta i m² (om det är ett inneboendekontrakt så ska information om hur stor del av bostaden som den inneboende disponerar över finnas med)
- Vad som ingår i hyran (El, värme, vatten, sophämtning)
- Avtalstid
- Hyra (samt information om när hyran betalas och namn på eventuellt ombud)
- Uppsägningstid
- Underskrifter från båda parter (ska vara tydligt daterade)

Om någon information saknas i hyresavtalet kan socialsekreterare begära komplettering. Bristande hyresavtal och underlag kan leda till avslag eller delvis avslag på ansökan.

7.2.7.1 Boendets storlek

Trångboddhet

Folk- och bostadsräkningens definition av trångboddhet används:

Ett hushåll räknas som trångbott om antalet boende överstiger två personer per rum, vardagsrum och kök räknat.

För enpersonshushåll är en bostad med eget kök eller kokvrå tillräckligt för att trångboddhet inte ska föreligga.

Utgångspunkt vid bedömningen av vad som är en skälig boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig, både vad gäller bostadens storlek och kostnad. Om bostadskostnaderna bedöms vara för höga i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att ställa krav på byte av bostad.

Vid bedömning av bostadens storlek ska hänsyn tas till antalet personer i hushållet, umgängesbarn och bostadskostnaden. (Jämför Försäkringskassan som inte godkänner faktisk bostadskostnad utan räknar om den i förhållande till överyta och antal hushållsmedlemmar.)

7.2.7.2 Bostadskostnad

Högsta godtagbara bostadskostnad inkl. uppvärmning baseras med utgångspunkt i Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad som fastställs inför varje nytt år samt genomsnittliga hyror i tätorten Tingsryd.

- Hushållselen prövas separat.
- VA-kostnad och elkostnad för uppvärmning och hushållsel ska vara skälig. Vid för hög kostnad ska utgiften prövas separat.
- Kravet för att få bistånd till hyra är att personen är folkbokförd på den adress där hyran söks samt är behörig att bo i bostaden. Hyra för icke giltiga andrahandskontrakt eller andra utgifter för boende som uppkommer för en sökande som inte har en laglig rätt att vistas i bostaden godkänns inte.
- En restriktiv hållning ska gälla för eget boende för ungdomar. För ungdomar som går kvar i gymnasiet och som av sociala skäl ansöker om egen bostad och försörjning hos socialtjänsten kan ekonomiskt bistånd bli aktuellt endast om det finns synnerliga skäl. Grundläggande vid bedömningen ska vara föräldrarnas försörjningsplikt enligt Föräldrabalken.
- Avgörande för rätten till ekonomiskt bistånd till hyresdel är om det har skett en förändring i den sökandes faktiska situation. Har den unge inte betalt hyresdelen tidigare så ger inte enbart avslutade gymnasiestudier rätt till ekonomiskt bistånd till hyra.
- Boendekostnaden för hemmavarande barn eller annan som ingår i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren; se ”Handbok om ekonomiskt bistånd”, Socialstyrelsen, sid. 57.
- Dubbel hyra är inte normalt en godtagbar kostnad, men kan efter särskild prövning beviljas. Depositionsavgifter godkänns inte.
- Om den sökandes bostadskostnad inte godtas, kan ett skäligt rådrum medges på maximalt sex månader (inklusive uppsägningstid) för att byta eller sälja bostaden eller pröva om särskilda skäl föreligger. Om kostanden för bostad inte godtas kan biståndupp till högsta godtagbara bostadskostnad beviljas.
- Krav på byte av bostad är främst motiverat vid långvarigt biståndsbehov. Representerar bostaden ett ekonomiskt värde, t ex i form av egen villa eller bostadsrättslägenhet, och det ekonomiska biståndet bedöms bli långvarigt bör detta också utgöra ett skäl för byte av bostad.
- Förutsättningen för krav på flyttning eller reduktion av ersättningen för bostadskostnaderna är att det finns faktiska möjligheter för familjen att erhålla en annan bostad som uppfyller skäliga krav. Hänsyn måste även tas till faktorer som
 1. lediga lägenheter,
 2. biståndsbehovets varaktighet och
 3. sociala eller medicinska skäl som talar för eller emot en flyttning.
- Om det anses skäligt att den bidragssökande flyttar till en billigare bostad, men hen ändå inte gör det, kan det ekonomiska biståndet för boendekostnaderna fastställas till ett skäligt belopp helt utan beaktande av den faktiska kostnaden.
- Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndsperiod och detta medför ökad boendekostnad bör detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande utan samråd med socialtjänsten flyttar till dyrare boende ska den nya hyran beviljas endast om den är skälig och det finns särskilda skäl, i annat fall kommer bistånd beviljas enligt den gamla hyran.

7.2.7.3 Hushållsel, elkostnad och VA-kostnad

I kostnaden för hushållsel ska inte kostnad för uppvärmning med el medräknas. För att göra en bedömning om elkostnad och förbrukning är skälig följs beräkningar om normal elkostnad och elförbrukning som årligen görs av Konsumenternas energimarknadsbyrå.

Genomsnittlig förbrukning av vatten för hushåll av jämförlig storlek ska användas vid bedömning av skälighet. Vattenförbrukningen ligger i genomsnitt på 160 liter per person och dag. Detta ger en vattenförbrukning på 24 m³ per månad för ett hushåll på 5 personer.

Om förbrukning är över genomsnittsförbrukningen kan detta vara grund för avslag.

7.2.7.4 Inneboende

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar över enligt uppvisat skriftligt och giltigt avtal med hyresvärden. Avtalet ska följa de anvisningar som finns för vad ett inneboendeavtal ska innehålla för att räknas som ett giltigt avtal. Den faktiska hyran ska beviljas om den står i rimlig proportion till den totala lägenhetshyran och antal boende i lägenheten och inte är oskälig. Hembesök kan göras för att kontrollera avtalets riktighet, antal boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen. Om sökande har inneboende ska hyran som den inneboende betalar räknas som inkomst.

7.2.8 Villor, småhus och bostadsrätter

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, kan detta utgöra skäl för försäljning av bostaden. En individuell prövning ska dock göras och hänsyn ska tas till om en försäljning förväntas ge ett överskott som kan bidra till försörjningen.

Vanligen räknas bostadskostnaden enligt faktiska kostnader.

1. energikostnader (värmekostnader, direktverkande el/m²/år schablon efter bränsletabeller och zon)
2. 100 % ränta avseende bottenlån/hypotekslån
3. 100 % av räntan avseende statligt bostadslån (obs statligt räntebidrag räknas som inkomst), d v s räntor efter skatt
4. driftskostnader schablon/m²/år (vatten och avlopp, underhåll, renhållning, försäkring)

Dessa kostnader ska relateras till högsta godtagbara boendekostnader.

- Vid längre biståndsbehov är det inte rimligt att genom ekonomiskt bistånd bidra till den enskildes kapitalbildning.
- Bankers och borgenärs ansvar är alltid att betrakta som ett grundläggande ansvar vid bedömningar av ansökningar om ekonomiskt bistånd.
- Anstånd med betalning till borgenärer ska alltid undersökas.
- Amortering av bolån accepteras inte.
- Möjlighet till skattejämkning bör undersökas

7.2.9 Garage

- Hyra för garage ingår inte i godtagbar bostadskostnad.
- Motorvärmare ingår inte i godtagbar bostadskostnad

7.2.10 Hyresgästföreningen

- I underlag till ekonomiskt bistånd räknas in faktisk kostnad för avgift till hyresgästförening.

7.2.11 Hemförsäkring

- Bistånd beviljas till hemförsäkring. Avgiften bör betalas månadsvis.
- Hemförsäkringen bör inte gå utöver det nödvändigaste och vara det billigaste alternativet om det finns flera likvärdiga alternativ att välja mellan.

7.2.12 Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andrahand, hotell etc. Kostnader för boende beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få ett annat boende och/eller om socialtjänsten inte kan erbjuda något annat alternativ.

7.3 Avgift till fackförening och erkänd arbetslöshetskassa

- Faktisk kostnad för fackföreningsavgift ersätts, även vid arbetslöshet.
- Kontrollera att inte fackföreningsavgiften dras på lönen eller A-kassan.
- I de fall det är möjligt att få helt eller delvis reducerad fackföreningsavgift ska i första hand en sådan ansökan göras.

8. Livsföring i övrigt (Bistånd utöver SoL 4:3)

Med begreppet livsföring i övrigt avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det kan vara fråga om bistånd till tandvård, läkarvård, glasögon, möbler, husgeråd, vinterkläder mm. I varje enskilt fall görs en sedvanlig utredning som innefattar en individuell bedömning om vilka behov som föreligger för att uppnå skälig levnadsnivå. Tidigare rättspraxis kan tjäna som vägledning för tolkningen av begreppet livsföring i övrigt.

8.1 Advokatkostnader

Den som har en rättsskyddsförsäkring (ingår bl.a. i hemförsäkringar) som täcker en rättslig angelägenhet ska använda sig av försäkringen. Statlig rättshjälp (se rättshjälplagen – 1996:1619 --) kan komma i fråga endast för den som inte har en rättsskyddsförsäkring som täcker angelägenheten. När rättshjälp beviljas enligt rättshjälplagen fastställs rättshjälpsavgiften utifrån den enskildes inkomster och en individuell bedömning görs. Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen räknas som inkomst när rättshjälpsavgiften fastställs (DVFS 2007:8).

- Ekonomiskt bistånd till rättshjälpsavgift kan beviljas för att sökanden ska kunna ta tillvara på sina rättigheter och därmed uppnå en skälig levnadsnivå.
- Avgift för ansökan om äktenskapsskillnad kan beviljas då det anses ingå i begreppet skälig levnadsnivå att kunna ta tillvara på sina rättigheter.

8.2 Bostad

Det finns inte något stöd i socialtjänstlagen för att rätten till bistånd ska omfatta tillhandahållandet av bostad åt bostadslösa i allmänhet (jfr prop. 1979/80:1 s. 200 och 356 samt prop. 2000/01:80 s. 92). Däremot har rättspraxis visat att om den enskilde är helt

bostadslös och har speciella svårigheter att skaffa bostad på egen hand, har personen rätt till bistånd genom tillhandahållande eller ombesörjande av bostad som uppfyller kraven på skälig levnadsnivå (se RÅ 1990 ref.119 och RÅ 2004 ref. 130).

8.3 Barnomsorg

- Avgifter för plats i förskola, fritidshem godkänns.
- Kostnad för privat barnomsorg godtas upp till kostnad för kommunal barnomsorg.

8.4 Begravningskostnader

- Bidrag till begravningskostnader inklusive gravsten utgår med faktisk kostnad mot faktura med högst 50 % av basbeloppet (inklusive moms), om den avlidne inte efterlämnar tillgångar som kan täcka kostnaderna.
- I begravningskostnader ingår kostnader för begravningen (annons, begravning, gravsten och kaffe med enklare förtäring m.m. i samband med begravningen)
- Städning och utflyttning av den avlidnes bostad ingår inte i begravningskostnaderna.
- Begravningskostnad beviljas i vissa fall mot återkrav, 9 kap 2 § SoL.
- Ledighet i två dagar beviljas i samband med begravning vid nära anhörigs dödsfall.

8.4.1 Ofödda barn

När det gäller ofödda barn gäller lite speciella regler. Rätten att få ekonomiskt bistånd för begravningskostnaderna avgörs av om det ofödda barnet hann bli en egen juridisk person. Bestämmelser om när barnet blir en egen juridisk person finns i Folkbokförings-lagen (1991:481) 24 § 4 st. Om barnet avlider innan 22 havandeskapsveckan så har det inte hunnit bli en egen juridisk person. Om barnet inte hunnit bli en egen juridisk person lämnar barnet inget dödsbo efter sig. Detta påverkar vem som har rätt att ansöka om begravningskostnader.

Om barnet inte hunnit uppnå 22 veckors ålder är begravning av barnet frivilligt. Om inte föräldrarna har några speciella önskemål vad som ska göras med fostret, så tas det hand om av sjukvården, enligt överenskommelse mellan sjukvårds- och begravningshuvudmannen.

Normalt sett kremeras fostret och sedan sprids askan i en minneslund.

Om föräldrarna önskar en begravning är det föräldrarna som står för de kostnader som normalt belastar dödsboet, då det inte finns ett dödsbo som kan ta kostnaden.

Om barnet hunnit bli en egen juridisk person så kommer det att finnas ett dödsbo efter barnet. Ett dödsbo har rätt att ansöka hos kommunen om begravningskostnader.

8.5 Bil – kostnad och innehav

Bil innehav godtas generellt då Tingsryds kommun är en glesbygdskommun. Bil innehav accepteras till ett värde motsvarande 50 % av basbeloppet. Bilar med högre värde ska säljas. Undantag görs för handikappanpassad bil, Försäkringskassans bedömning om bidrag gäller.

I de fall bilen är att betrakta som kapitalinnehav ska bistånd inte beviljas förrän bilen återlämnats eller försålts, dock efter skälig tid för avyttring av fordonet, 3 månader, och om hjälpbehovet bedöms överstiga 2 månader.

Nettoöverskottet från bilförsäljningen ska betraktas som en tillgång att användas till försörjningen. Klienten ska kunna styrka låneskuld som funnits på bilen. Kan inte lån styrkas betraktas hela försäljningssumman som en tillgång.

Om den enskilde behöver bil för arbetsresor bör de faktiska kostnaderna för arbetsresorna kunna användas som underlag vid beräkningen av skäligen kostnader till exempel för bensin, skatt, försäkring och besiktning.

8.6 Bredband

- Beviljas utöver riksnorm med 250 kr per månad.

8.7 Cykel

Ekonomiskt bistånd till en begagnad cykel (inklusive hjälm) kan beviljas efter individuell prövning. För cykel till barn i skolåldern ska hänsyn tas utifrån om hushållet varit långvarigt i behov av bistånd. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

- Prövning av bistånd till cykel kan ske i varje enskilt fall om särskilda skäl föreligger. Biståndet ska dock vara högst 2 % av basbeloppet.

8.8 Flyttkostnader

- Om flyttningen sker p.g.a. arbete eller utbildning är det i första hand Arbetsförmedlingen som står för flyttkostnaden (dock ej utom landet).
- Om sökande har bedömts vara berättigad till ekonomiskt bistånd kan bistånd till flyttkostnader beviljas om flyttningen är motiverad av följande skäl:
 1. sociala,
 2. ekonomiska (arbete) eller 3. medicinska (styrkt av läkare)
- Om sökande har rätt till ekonomiskt bistånd bör socialtjänsten i utflyttningkommunen bevilja ekonomiskt bistånd till hyra och uppehälle under den första månaden i den nya kommunen.
- I flyttkostnader kan ingå kostnad för flytt av bohag, flyttstädning och återställande av bostaden i ursprungligt skick. Ansökan ska specificera för vilka kostnader sökande söker för.
- Kostnadsförslag/offert ska lämnas in med ansökan. Endast det billigaste alternativet godkänns.

8.9 Glasögon

- Bistånd till glasögon bör utgå i de fall:
 1. behov styrks av legitimerad optiker eller enligt läkarordination.
 2. om den enskilde på grund av olycksfall behöver ett nytt par glasögon.
- Kostnadsförslag ska lämnas in med ansökan. Endast det billigaste alternativet godkänns.
- Kostnader godkänns för:
 1. Paketpris för bågar, glas och undersökning
 2. bågar (max 2 % av basbeloppet), undersökning samt glas som optiker eller läkare rekommenderar.
 3. Kostnader för kontaktlinser bör godtas om det är enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt av läkare.
- I bifallsbeslut ska ett förbehåll om återkallelse (information om att beslutet kan komma att ändras) skrivas in i beslutet. Återkallelse kan ske om sökandes ekonomiska omständigheter har förändrats då fakturan inkommer till Enheten för arbetsmarknad och försörjning. Eller om fakturan avviker från kostnadsförslaget.

- Barn från 8 år till det år de fyller 19 år får glasögon och kontaktlinser subventionerade genom regionen med högst 800 kr.
- Faktura för glasögon godkänns endast om det finns beslut om bistånd på kostnadsförslag och fakturan ej avviker från detta. Om fakturan överstiger kostnadsförslaget ska omprövning av beslutet göras.

8.9.1 Sökande som tidigare haft ersättning via LMA

Den som har haft rätt till ersättning via LMA har även haft möjlighet att ansöka om ersättning för glasögon via denna lagstiftning. Ansökan om glasögon från den som tidigare haft ersättning via LMA beviljas därför först 6 månader efter att rätten till ersättning via LMA upphört.

8.9.2 Referensoptiker

Socialsekreterare kan, om utredningen så kräver, be sökande vända sig till en referensoptiker för ett andra utlåtande. Detta bör göras då kostnaderna för glasögon överstiger 5000 kr.

8.10 Hemutrustning

- Vid utgifter för möbler m.m. tas hänsyn till om behovet kan tillgodoses genom inköp av begagnade möbler om detta är möjligt. Jämförelse görs med om personer med andra inkomster än ekonomiskt bistånd har möjlighet att köpa nytt.
- Bidrag till utrustning för bostad kan utgå om möbler, husgeråd o s v helt eller delvis saknas
 1. vid skilsmässa/separation
 2. utflyttning från institution och dylikt,
 3. särskilda omständigheter.
 4. vid våld i nära relationer
- Hemutrustning beviljas enligt särskild anvisning om kostnad för hemutrustning.

8.11 Dator/mobil

Dator bör ingå i hemutrustningen. Har sökanden en smartphone krävs särskilda skäl för att dator ska beviljas. Särskild hänsyn tas till om det finns barn i skolålder i hushållet eller om det finns andra sociala skäl t.ex. social isolering. En individuell bedömning görs men sökande bör ha haft bistånd under minst sex månader och inkomsterna förväntas inte öka under den närmsta tiden.

- Dator beviljas med max 7 % av pbb.
- Mobiltelefon/smartphone beviljas med max 5 % av pbb. Kontantkort ingår i normen.

8.12 Olycksfallsförsäkring och barnförsäkring

- Alla barn 0 – 19 år som är skrivna i Tingsryds kommun omfattas av kommunens olycksfallsförsäkring som täcker olycksfall, läkar- och tandvårdskostnader samt invaliditet enligt Tingsryds kommuns olycksfallsförsäkring.
- Olycksfallsförsäkring för vuxen kan tecknas för sig eller tillsammans med hemförsäkring eller via fackförening och är en godtagbar kostnad. Försäkringen täcker skador som sker på fritiden.
- Kostnad för barnförsäkring täcks av riksnormen.

8.13 Personliga kostnader vid institutionsvistelse

- För sökande som vistas för vård på institution och som bedöms vara berättigade till ekonomiskt bistånd, kan bistånd till personliga omkostnader utgå. I stödet kan ingå medel enligt riksnorm för posterna som avser kläder, hälsa och hygien, fritid och telefon.

8.14 Sjukvårds- och medicinkostnader

- Högkostnadskort ska alltid redovisas.
- Alla kostnader som gäller sjukvård ska föras in i högkostnadskort.
- Receptkvitton ska redovisas.
- Vid ansökan för kommande behov kan hänvisas till att det föreligger en möjlighet till delbetalning på apoteket.
- Bistånd kan även beviljas till hälsoförebyggande undersökningar bland annat mammografi, cytologprov, prostataprovtagning.
- Bistånd beviljas inte till kostnad för uteblivna besök.

8.15 Skulder

Bistånd till skulder beviljas generellt inte, men särskilda skäl kan föreligga, exempelvis om:

1. De uppstått under tid som sökanden varit berättigad till eller skulle ha varit berättigad till ekonomiskt bistånd och det är skulder som avser försörjning och livsföring i övrigt.
2. Betalningen är av förebyggande karaktär och nödvändig ur rehabiliteringssynpunkt.

8.15.1 Skulder som aldrig betalas:

1. Böter, skadestånd
2. Skatteskulder
3. Kostnader hos kronofogde och dylikt.
4. Barnomsorgsskulder (Undersök om avbetalningsplan eller om avskrivning är möjlig.)
5. Bostadsbidragsskulder.
6. Underhållsstödsskulder

- Undersök i första hand om avskrivning, eftergift eller andra betalningsplaner är möjliga. Det kan också finnas borgenärer som ska svara för skulden.
- I den ekonomiska behovsprövningen ska det vägas in om skulden innebär allvarliga konsekvenser för den enskilde personen. Andra aspekter som ska vägas in är om skäl av rehabiliterande eller förebyggande karaktär föreligger. Skulder är i dag dock så vanliga att de inte nödvändigtvis kan betraktas som någon psykisk belastning för den enskilde.

8.15.2 El-skulder

- Meddelande om avstängning av elförsörjning från inkassobolag anmäls till Arbete och -lärandeuskottet. Om personen har ett aktuellt ärende lämnas meddelandet till handläggaren. Till övriga skickas brev med information om att man kan vända sig till Socialtjänsten om man är i behov av råd och stöd.
- Hembesök bör göras vid onormalt höga elräkningar och vid avstängning av el. Finns barn i familjen ska särskilda skäl tas med vid bedömningen.

8.15.3 Hyresskulder

- Meddelande om uppsägning av hyresgäst anmäls till Arbete och -lärandeuskottet av hyresvärd. Om personen har ett aktuellt ärende lämnas meddelandet till handläggaren.

Till övriga skickas brev med information om att man kan vända sig till Socialtjänsten om man är i behov av råd och stöd.

- Den enskilde kan i första hand ta ansvar genom att förhandla med hyresvärd, försöka ordna annan bostad o s v.
- Vid meddelande från kronofogden om avhysning tas ärendet emot som en anmälan och personen i fråga kontaktas av handläggare.
- Undersök först möjligheter till avbetalning av hyresskulden.
- Det finns ingen skyldighet för socialtjänsten att ordna boende för den som blivit uppsagd från sin bostad. Undantag är om det finns barn i familjen.

8.15.4 Skuldsanering

- Klienten hänvisas till kommunens budget och skuldrådgivare.

8.16 Spädbarnsutrustning

- Bistånd till spädbarnsutrustning kan utgå vid första barnets födelse med högst 10 % av basbeloppet. Summan avser begagnad barnvagn med tillbehör, säng med sängutrustning samt baskläder och utrustning för skötsel, bad och matning. Eventuella övriga behov, exempelvis bilbarnstol prövas individuellt.
- Behovsbedömning ska göras individuellt.

8.17 Student

- Bal, mössa, kläder och skor max 6% av pbb.

8.18 Tandvård

I första hand ska alltid möjligheterna till avbetalningsplan undersökas. Bistånd bör beviljas enligt en avbetalningsplan. Varje delfaktura prövas för sig, mot bakgrund av en samlad första bedömning av behovet av tandvård. Beslut tidsbegränsas och villkoras beträffande oförändrad ekonomisk situation. När beslut fattas om bistånd till tandvård med en behandlingsperiod som omfattar flera månader ska ett förbehåll om återkallelse (information om att beslutet kan komma att ändras) skrivas in i beslutet. Detta ger möjlighet att ändra ett gynnande beslut om den enskildes ekonomiska förhållanden väsentligt förändras så att rätten till bistånd påverkas.

8.18.1 Akut tandvård

Bistånd beviljas till akut tandvård som innebär åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Exempel på akut tandvård kan vara tandutdragning, akut rotbehandling och fyllningar för att undanröja värk.

Bistånd till akut tandvård kan beviljas efter skriftlig ansökan. Är det oklart om tandvården är akut kan detta kontrolleras med tandvården.

8.18.2 Nödvändig tandvård

Bistånd beviljas till skäligen kostnader för nödvändig tandvård, som innebär behandling för att uppnå godtagbar tuggförmåga och ge möjlighet att fungera socialt, t.ex. att ge individen möjlighet att få arbete och bli självförsörjande.

Vid planerad behandling ska kostnadsförslag begäras från behandlande tandläkare innan beslut fattas. Kostnadsförslaget ska vara skriftligt, med tydligt angivna priser och referenspriser. Om det är aktuellt ska kostnadsförslaget även innehålla alternativa behandlingsförslag. Behandlingen ska inledas omedelbart och hålla på kontinuerligt.

Kostnader som kan beviljas efter kostnadsförslag är:

- undersökning och röntgen
- fyllningsterapi
- hygienbehandling
- tandutdragning (som inte är förebyggande),
- kompositkrona
- bettskena till skälig kostnad utifrån patientens behov
- avtagbara delproteser
- helproteser
- fast protetik (kronor och broar) som ersättning för framtänder och hörntänder.

Kostnader som inte godtas är:

- uteblivet besök
- abonnemangstandvård,
- estetisk tandvård,
- guld och porslinsarbeten.

Kostnader som i normalfallet inte godtas är:

- implantat
- inläggsterapi
- kostnader för fast protetik (kronor och broar) bakom hörntänderna
- kostnad för utbyte av fyllnadsmaterial utan starka medicinska skäl.

Faktura för tandvård godkänns endast om det finns beslut om bistånd på kostnadsförslag och fakturan ej avviker från detta. Om fakturan överstiger kostnadsförslaget ska omprövning av beslutet göras.

8.18.3 Tandvårdsförsäkring

Tandvårdsförsäkringar godtas inte.

8.19 Umgänge med egna barn

- Om barnet bor tillsammans med endast en förälder, ska den föräldern ta del i kostnaden för de resor som föranleds av barnets behov av umgänge med den andre föräldern. Det ska ske efter vad som är skäligt med hänsyn till föräldrarnas ekonomiska förmåga och övriga omständigheter.
- Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av dom, avtal eller intyg från vårdnadshavaren.
- Till umgängesföräldern kan de aktuella dagarna vid behov utgå bistånd för barnet till

1. livsmedel,
2. hygien och
3. fritid.

8.20 ID-kort och banktjänster

Kostnad för giltigt ID-handling godtas. Om sökande har ett giltigt ID-kort, pass eller körkort godtas inte kostnaden för ytterligare ett om inte särskilda skäl föreligger.

Beakta att sökande måste uppvisa giltig legitimation vid först ansökningstillfället, eller få sin identitet styrkt på annat vis.

Kostnader för bankkort och bank-ID godtas. Sökande kan endast få för en bank och kostnader som uppstår vid byte av bank godkänns inte om inte särskilda skäl föreligger.

8.21 Julpeng

Barnfamiljer som varit aktuella på ekonomiskt bistånd i minst sex månader i följd beviljas 200 kr per barn i julpeng. Ingen särskild ansökan krävs.

9. Akut bistånd

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Är tiden mycket knapp bör ändå följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos den sökande som skulle kunna förvärras om hen inte får hjälp?
- Har den sökande medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner den sökande till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har hen tidigare fått information om dem?
- Kan den sökande få hjälp från familj eller vänner?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning? Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över riksnorm ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi och livssituation.

Till personer som befinner sig i förvirringstillstånd eller vars missbruk är pågående, och där man befärrar att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan i undantagsfall matrekvisitioner vara lämpligt bistånd.

Förlust av pengar på grund av stöld eller tappad plånbok ersätts inte förutom med sådant bistånd som är nödvändigt för att undvika en nödsituation. För övrigt hänvisas till sökandes hemförsäkring samt möjligheter till avbetalningar av uppkomna skulder. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om att hen har eget ansvar för att på ett betryggande sätt förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen.

9.1 Akut ekonomiskt bistånd - matpeng

Ekonomiskt bistånd enligt matnorm till hushåll som inte är berättigade till försörjningsstöd eller hushåll som erhållit och förbrukat försörjningsstöd eller motsvarande egen inkomst bör utgå endast i undantagsfall för att undvika en nödsituation. Tydlig information om det egna planeringsansvaret ska ges för att undvika att situationen upprepas. Om beslutet rör barn ska barnens påverkan beaktas och dokumenteras.

10. Beräkning av ekonomiskt bistånd

10.1 Ekonomiskt grundtrygghet

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- *ekonomiska och sociala trygghet,*
- *jämlikhet i levnadsvillkor,*
- *aktiva deltagande i samhällslivet.*

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. (1 kap 1 § SoL)

Arbetet med att möta människor i behov av ekonomiskt bistånd handlar om att se helheten för att kunna hjälpa människor vidare i självförsörjning.

10.2 Relevanta krav

Individnämnden får enligt SoL 4:4 begära att den som får försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Någon viss tidsgräns för hur länge praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten får fortgå finns inte angiven i lagen.

Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Individnämnden bör samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas.

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt SoL 4:4, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas enligt SoL 4:5. Detsamma gäller om hen utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

Verksamheten ska vara tidsbestämd och dess olika inslag ska preciseras i en individuell plan.

10.3 Jobbstimulans

För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd (4 kap 1b § SoL). Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

10.4 Ekonomisk beräkning

- En ekonomisk beräkning görs innevarande månad och en månad tillbaka (om möjligt kalendermånad). Ekonomiskt bistånd utbetalas som regel enligt riksnormen och skäliga kostnader och aldrig retroaktivt. Hänsyn tas dock till hur situationen sett ut bakåt i tiden. Om sökande vid beräkning haft underskott under längre tid bakåt kan ekonomiskt bistånd för t.ex. hyresskulder, el-skulder beviljas.
- Normöverskott under föregående månad beräknas som en inkomst under innevarande månad.

10.5 Utformning av ekonomiskt stöd

- Det ekonomiska stödet till försörjning bör utformas så att bidragstagaren själv ges utrymme att planera och fatta beslut om den egna ekonomin inom ramen för det erhållna biståndet. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

10.6 Överskott

- Om den enskilde trots att medel funnits (enl. riksnorm och skäliga kostnader) saknar mat och lider nöd kan i undantagsfall utbetalas medel enligt livsmedelsnorm.

10.7 Utbetalning

- Utbetalning av ekonomiskt bistånd sker till sökandens bankkonto. I undantagsfall sker utbetalningen via check eller livsmedelsrekvisition. Om makar/sambos ansöker tillsammans ska utbetalnings ske till bådaskonto, fördelat hälften var, om inte särskilda skäl till att så inte bör ske föreligger.

10.8 Inkomster

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd räknas följande som inkomster:
(Huruvida en inkomst är skattepliktig eller inte har ingen betydelse.)

1. Arbetsinkomst, lön
2. Aktivitetsersättning (19-29 år)
3. Ersättning från A-kassa, ALFA-kassa (netto)
4. Arv, försäkringar m.m.
5. Barnbidrag och flerbarnstillägg, studiehjälp/förlängt studiebidrag
6. Underhållsstöd
7. Bostadsbidrag, bostadstillägg
8. Etableringsersättning, etableringstillägg, bostadsersättning
9. Ersättning till familjehem (arvodesdelen)
10. Föräldrapenning (netto)
11. Hyresandel för hemmavarande barn med egen inkomst
12. Hyresbidrag
12. Inkomst av räntor
13. Livränta
14. Pensionsförmåner, barnpension och livränta (netto)
15. Retroaktiva inkomster/ersättningar
16. Tidsbegränsad sjukersättning, sjukersättning
17. Sjukpenning (netto)
18. Skattefria ersättningar
19. Tilläggspension
20. Traktamente (extrautgifter verifieras och återstoden medräknas)
21. Underhållsbidrag
22. Aktivitetsstöd, studiemedel, studiehjälp och studiebidrag (netto)
23. Omvårdnadsbidrag. Skattefri del beräknas ej som inkomst.
24. Övriga inkomster
25. Överskjutande skatt
26. Arvode vid politiska eller föreningsuppdrag.

10.8.1 Ej att betrakta som inkomster

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd tas följande inte upp som inkomst:

1. Bidrag från fonder och stipendier
2. Merkostnadsersättning
3. Hemsjukvårdsbidrag som utgår för att sökande ska ha särskild vårdare anställd
4. Omkostnadsdelen vid ersättning till familjehemsersättning och dagbarnvårdare
5. Skadestånd med anledning av brott
6. Studiebidrag – extra tillägg
7. För hemmavarande ungdomar och ungdomar i eget boende upp till 20 år, inskrivna i gymnasieskolan, som sommarjobbar, betraktas lönen inte som inkomst.
8. Inkomster tillhörande barn under 18 år som föräldrarna inte har laglig rätt att disponera.

10.8.2 Särskild beräkningsregel vid underhållsstöd

300 kr räknas av från underhållsstödet som utgår från Försäkringskassan.

10.9 Tillgångar

- Tillgångar dvs kontanter, banktillgodohavanden, aktier, obligationer mm. ska användas först. Kontrollera med den sökande, taxeringen/lokala skattemyndigheten, fastighetsregister och bilregister om tillgångar finns.
- Ensamstående ålderspensionärer kan äga kapital som inte överstiger 50 % av basbeloppet. Makar får äga kapital upp till 100 % av basbeloppet.
- Barn kan äga sparade medel som inte överstiger 15 % av basbeloppet.
- Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över ska det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag eller bankmedel på konto där föräldrarna inte har uttagsrätt.

11. Återkrav av försörjningsstöd och andra ekonomiska bistånd

Enligt SoL 9:1 får bistånd återkrävas om någon genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt obehörigen beviljats ekonomiskt bistånd enligt SoL 4:1.

Enligt SoL 9:2 får bistånd återkrävas som den enskilde erhåller enligt SoL 4:1 och som lämnas:

1. Som förskott på förmån eller ersättning
2. Till den som är indragen i arbetskonflikt
3. Till den som på grund av förhållanden som hen inte har kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Har ekonomiskt bistånd lämnats i annat fall än som avses i SoL 4:1 får biståndet återkrävas om det har getts under villkor om återbetalning. Beslutet om bistånd mot återkrav ska vara skriftligt. Biståndet ska beviljas enligt SoL 4:2. Beslutet ska innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den enskilde.

Ekonomiskt bistånd som beviljats den enskilde enligt SoL 4:1 och som ska återsökas enligt 17 kap. 1 § lagen om allmän försäkring (AFL), retroaktiv ersättning, ska lämnas utan villkor om återbetalning och den enskilde ska informeras om att beloppet kommer att återsökas hos Försäkringskassan. Individnämnden har rätt att uppbära retroaktivt beviljad periodisk ersättning enligt AFL till den del som motsvarar vad nämnden sammanlagt har betalat ut till den enskilde samt hens familjs försörjning för den tid som den retroaktiva ersättningen avser. Framställan om ersättning görs direkt till Försäkringskassan på deras blankett.

11.1 Återkrav på ersättningar

Återkrav kan göras på ersättning rörande:

1. A-kassa
2. Barnpension
3. Underhållsstöd
4. Bostadsbidrag
5. ALFA
6. Lön
7. Pension
8. Tidsbegränsad sjukersättning, sjukersättning
9. Etableringsersättning